

Krim gegeven, wilde hij met geheel zijn hart navolgen. Onversaagd werd die wil door de daad gekroond.

Te Parma stiet hij op de voorposten van het 5de Fransche legerkorps. Generaal markies de Beaufort d'Haurpoul, chef van den staf, met wien hij bekend was, gaf hem een aanbeveling mede voor gen. De Mac-Mahon. De hertog van Magenta ontving hem allerwelwillendst, Dunant vertrok over Brescia naar Castiglione.

Het dorp Solferino ligt in de onmiddellijke nabijheid.

Te Castiglione huurt hij een rijtuigje. Met pluksel, windsels, linnen, sponzen, kommen, citroenen, oranjeappels, tabak enz. wordt het opgevuld. Dunant vindt nauwelijks een plaatsje om te zitten. Een koetsier heeft hij met geld en goede woorden gevonden. Zondagmorgen, den 26sten Juni, komt hij op het slagveld. Terstond uitgestegen en met het liefdewerk aangevangen. Een oud-zeeofficier, twee Britsche toeristen, een priester, een koopman uit Neuchâtel en de onmisbare Parijsche journalist laten zich door den kleinen, wakkeren Zwitser in zijn wit zomerpak pressen. De geïmproviseerde ziekenbroeders worden versterkt door een bonte schaar Lombardische vrouwen.

Tutti son fratelli! is de leus.

Maar er is zoo ontzettend veel te verrichten en tot overmaat van ramp brandt de zon onbarmhartig en dampst een lauwe bloedatmosfeer uit die van bloed doortrokken vlakke. De meeste der helpers deinzen voor hun taak terug of zinken onmachtig neêr. Maar l'homme en blanc, zooals de dankbare gekwetsten hem noemen, is onvermoeid. Daar ziet hij een soldaat liggen, wiens vermorzeld kinnebak de tong heeft blootgelegd. Dunant drukte een spons met water gevuld, behoedzaam uit in de vormelooze holte, die den mond van den armen jongen vervangen heeft. Een andere krimpt van pijn op de stoep van het dorpskerkje. Zijn schedel is gespleten, de hersenen bezoedelen de steenen. Zijn makkers in het ongeluk trappen hem weg, omdat hij den doorgang belemmert. Onze Genevees beschermt hem in zijn laatste oogenblikken en dekt een zakdoek over het arme hoofd, dat nog flauw beweegt.

Hier, daar, overal waart de witte figuur rond. Zijn voorraad is veel eerder uitgeput dan zijn kracht en moed. Zouaven, Turco's, Kroaten, Hongaren, alle smeeken hem, alle helpt hij.

Enkele helpers hebben hem niet verlaten. Schitterend is het voorbeeld van een Lombardische dame uit den hoogsten stand, die een afgrijslijk verminkten en bevuilden Oostenrijker op den schoot heeft genomen en met zorgzame hand laaft en reinigt. „Sono madre” roept zij bij haar liefdewerk.

Den volgenden dag diende Dunant als vrijwilliger in de overvulde hospitalen van Castiglione. Zesduizend gewonden moesten verpleegd worden door 61 ziekenverplegers en van die 61 waren 16 geneesheeren en 30 hospitaalsoldaten eerst den 25sten, daags na den veldslag, aangekomen. Aan werktuigen, verband- en vervoermiddelen ontbrak het ten eenenmale. 1)

1) Zelfs aan het noodige voedsel. Dr. Léon le Fort verklaart: „En Italie, il y eut manque de médecins, d'instruments, d'objets de pansement, de moyens de transport. Il y eut plus, nos blessés out parfois manqué de nourriture.” *Revue des Deux Mondes* 1 Nov. 1880.